

в рамках транскордонного співробітництва не позбавлені інформаційного складника. Україна має багато спільного з державами в рамках регіонального співробітництва для виведення цих відносин в інформаційній сфері на рівень стратегічного партнерства.

Література:

1. Беленький П. Ю., Мікула Н. А. Зовнішньоекономічна діяльність регіонів: монографія / Регіональна політика: методологія, методи, практика : [кол. авт. ; за ред. академіка НАНУ М. І. Долішного]. Львів : НАН України. Інститут регіональних досліджень. 2001. С. 654–697.

2. Серебряк К. І. Проблеми інформаційного забезпечення регіонального співробітництва. Вісник східноукраїнського національного університету імені Володимира Даля. №7(224). 2015. С. 68-73.

3. Тихомирова Є. Б. Інформаційне забезпечення транскордонного співробітництва України: практичні аспекти: кол. монографія / Є. Б. Тихомирова, Н. П. Карпчук, Б. М. Юськів [та ін.] ; за заг. ред. А. М. Митко. Луцьк : Вежа-друк. 2014. 288 с.

ВЗАЄМОЗВ'ЯЗОК МІЖ РІВНЕМ КОРУМПОВАНОСТІ КРАЇНИ ТА ОБСЯГАМИ ПРЯМИХ ІНОЗЕМНИХ ІНВЕСТИЦІЙ

О.М. АНДРЕЄВ, канд. фіз.-мат. наук, доц., доц. кафедри фізики

О.М. АНДРЕЄВА, канд. фіз.-мат. наук, доц., доц. кафедри фізики

*Національний технічний університет «Харківський політехнічний інститут»,
м. Харків, Україна*

Одним з факторів, що здатен негативно вплинути на міжнародну торгівлю та міжнародний рух факторів виробництва, безумовно, є високий рівень корумпованості країни. Це обумовлює актуальність досліджень вплив корупції на різноманітні аспекти світового господарства.

Актуальність корупції обумовлює широких спектр досліджень, що присвячується різним аспектам даної проблеми [1-4]. Проте, традиційно, найбільша увага приділяється вивченню загроз обумовлених цим явищем [5-7].

Метою роботи є виявлення причин негативного впливу завищеного сприйняття рівня корумпованості на обсяги прямих іноземних інвестицій.

Багатьма дослідниками та представниками громадських організацій, як один з аргументів необхідності посилення антикорупційної активності, висловлюється твердження щодо здатності корупції суттєво обмежувати обсяги надходжень прямих іноземних інвестицій. Подібне твердження є як поверхневим, так й необґрунтованим. Адже існує багато прикладів коли високий рівень корумпованості країни, навпаки, приваблював іноземних інвесторів, яких приваблювала можливість, завдяки хабарам, отримувати шалені державні замовлення та обмежувати конкуренцію [8].

Для того щоб з'ясувати причини одночасного спостереження високого рівня корумпованості та низьких обсягів прямих іноземних інвестицій звернемося до причин виникнення обох негативних явищ. Очевидно, що такий

фактор, як чисельність бюрократичних процедур, обумовлений неефективністю формальних правил, негативно позначатиметься на загальній діловій активності країни та робитиме її менш привабливою для іноземних інвесторів. З іншого боку, високий рівень трансакційних витрат бюрократичних процедур, що обумовлений тією ж самою неефективністю формальних правил, також є причиною виникнення корупції [9; 10]. Бо безпосереднім мотивом клієнта до укладання корупційної угоди є бажання зменшити власні трансакційні витрати бюрократичних процедур завдяки прискоренню їх проходження.

Проте, не можна вважати неефективність чинних формальних правил спільною причиною одночасного виникнення високого рівня корумпованості та низьких обсягів надходжень прямих іноземних інвестицій. Адже, як вказувалось раніше, корупція може, певним чином, компенсувати інвестору негативні наслідки неефективності чинних формальних правил. Справжня причина відмови іноземних інвесторів вкладати гроші в підприємства країн з високим рівнем корумпованості є наслідком поєднання двох факторів: вимог антикорупційного законодавства та утворення позитивного зворотнього зв'язку між антикорупційними дослідженнями та поведінкою інвесторів.

Так, законодавством більшості країн світу передбачена кримінальна відповідальність за підкуп іноземних чиновників, що змушує інвесторів утримуватися від укладання корупційних угод з місцевими чиновниками. Внаслідок чого на інвесторів лягає весь тягар високих трансакційних витрат бюрократичних процедур. Також, значна кількість інвесторів в своїй діяльності враховує данні різноманітних інтегрованих індексів ризиків, що враховують й результати антикорупційних досліджень. Відповідно, поведінка інвесторів, що зазнала опосередкованого впливу цих досліджень, може бути помилково розцінена як їх підтвердження. Не менш важливу роль в цих процесах може відігравати й маніпулювання суспільними настроями [11-13].

З огляду на все вище зазначене, можна впевнено стверджувати, що наявність кореляції між рівнем корумпованості країни та обсягом надходжень прямих іноземних інвестицій не є наслідком наявності корупції в країні. Наявність подібної кореляції може бути пояснена, по-перше, наявністю кримінальної відповідальності за підкуп іноземних чиновників у більшості економічно розвинутих країн світу та поширенням в суспільствах нульової толерантності до корупції, а по-друге, домінуючою точкою зору, як в суспільстві, так й в наукових колах, щодо неприпустимих ризиків інвестування в країнах з високим рівнем корумпованості.

Література:

1. Banerjee P., Mukherjee V. Bureaucratic competition versus monopoly: measuring corruption and welfare. *Indian Economic Review*. 2020. Vol. 55. № 1. P. 51–65.
2. Blackburn K., Sarmah R. Corruption, development and demography. *Economics of Governance*. 2008. № 4, Vol. 9. P. 341–362.
3. Goel R. K., Saunoris J. W. Global corruption and the shadow economy: spatial aspects. *Public Choice*. 2014. № 1-2, Vol. 161. P. 119-139.
4. Liu Y., Feng H. Tax structure and corruption: cross-country evidence. *Public Choice*. 2015. № 1-2, Vol. 162. P. 57-78.

5. Mauro P. Corruption and Growth. *The Quarterly Journal of Economics*. 1995. Vol. 110, №3. P. 681–712.
6. Gyimah-Brempong K. Corruption, Growth, and Income Distribution: Are there Regional Differences? *Economics of Governance*. 2006. № 3, Vol. 7. P. 245–269.
7. Dreher A., Siemers L.H.R. The nexus between corruption and capital account restrictions. *Public Choice*. 2009. Vol. 140. № 1-2. P. 245–265.
8. Роуз-Аккерман С. Коррупция и государство. Причины, следствия, реформы. М.: Логос, 2003. 356 с.
9. Абрамов Ф. В. Трансакційні витрати корупційної угоди. Вісник Національного технічного університету «Харківський політехнічний інститут». Темат. вип. «Технічний прогрес і ефективність виробництва». 2005. № 1. С. 273–282.
10. Абрамов Ф. В. Чинники сталості умовно неефективних формальних правил. Вісник Національного технічного університету «ХПІ». Серія «Технічний прогрес та ефективність виробництва». 2015. № 26. С. 125–131.
11. Абрамов Ф. В. Суспільні настрої як фактор динаміки антикорупційних формальних правил. *Бізнес Інформ*. 2018. № 12. С. 26–31.
12. Абрамов Ф. В. Заходи з попередження маніпулювання суспільними настроями. *Бізнес Інформ*. 2019. № 11. С. 22–27.
13. Абрамов Ф. В. Неосвіченість суспільства як фактор поширення маніпулювання суспільними настроями. *Бізнес Інформ*. 2019. № 6. С. 8–13.

КОРУПЦІЙНІ ТРАНСАКЦІЙНІ ВИТРАТИ ТА ЕФЕКТИВНІСТЬ АНТИКОРУПЦІЙНОЇ ПОЛІТИКИ

О.М. АНДРЕЄВ, канд. фіз.-мат. наук, доц., доц. кафедри фізики
О.М. АНДРЕЄВА, канд. фіз.-мат. наук, доц., доц. кафедри фізики
*Національний технічний університет «Харківський політехнічний інститут»,
м. Харків, Україна*

Більшість антикорупційних заходів, що вживаються останнім часом як урядом, так й парламентом, виявилися неефективними та не забезпечили бажаного зменшення рівня корумпованості країни. Це надає актуальності визначенню шляхів підвищення ефективності антикорупційних заходів.

В центрі уваги дослідників перебувають практично всі аспекти негативних наслідків корупції [1-4], проте специфічною ознакою сьогоденного стану досліджень є концентрація уваги дослідників на можливих наслідках корупції для зовнішньоекономічних відносин [5-10], що пояснюється активізацією міжнародного економічного співробітництва.

Метою роботи є визначення наслідків низького рівня трансакційних витрат корупційної угоди для реалізації антикорупційних реформ.

Готовність клієнта укласти корупційну угоду з чиновником визначається двома головними чинниками:

- рівнем трансакційних витрат бюрократичних процедур та
- рівнем корупційних трансакційних витрат клієнта.

Між рівнем корумпованості та рівнем трансакційних витрат бюрократичних процедур існує пряма залежність: чим вище рівень трансакційних витрат бюрократичних процедур тим вище рівень